

WEKSEL – SKUTECZNA FORMA ZABEZPIECZENIA INTERESÓW PRZEDSIĘBIORCY - INFORMACJE PODSTAWOWE

Ustawa - Prawo wekslowe pochodzi z 1936 r. i jest jednym z najstarszych obowiązujących dziś polskich aktów prawnych. Jej wykorzystanie przez długie lata było jednak ograniczone – weksle, tak jak działalność gospodarcza, nie odgrywały większej roli w okresie gospodarki socjalistycznej, do roku 1989. W konsekwencji, z użyciem weksla, również wśród przedsiębiorców, wciąż wiążą się różne wątpliwości.

Z perspektywy przedsiębiorcy, zarówno wystawiającego jak i przyjmującego weksel, najważniejsze pytanie dotyczy skuteczności weksla. Z jednej strony, czy weksel jest skutecznym instrumentem zabezpieczania interesów majątkowych? Z drugiej strony, czy w razie nieuczciwego zachowania się kontrahenta przyjmującego weksel, możemy skutecznie bronić swoich interesów?

„Bicz” na dłużników

Weksel jest papierem wartościowym, który może nie tylko zabezpieczać zapłatę dokonywanych transakcji, lecz także służyć jako waluta (może zostać sprzedany dalej, poprzez tzw. „indos”, w tym do banków poprzez usługę tzw. „dyskonta”). W odróżnieniu od faktury VAT weksel zawiera zobowiązanie abstrakcyjne, tzn. oderwane od umowy, przy której weksel został wystawiony. Oznacza to, że w razie sporu o zapłatę w sądzie, to niepłacący dłużnik będzie musiał udowodnić, że weksel zabezpieczał konkretną umowę i że z jakichś przyczyn wynikających z umowy, długu już nie ma.

Na podstawie weksla, bez żadnych innych dokumentów dokumentujących należność (jak umowa czy faktura), sąd wydaje nakaz zapłaty, a więc orzeczenie wydawane w szybkim i sprawnym postępowaniu. Warunkiem jest brak wątpliwości sądu co do prawdziwości i treści samego weksla. Często błędem jest stosowanie wzorów pobieranych z Internetu, bez ich właściwego dostosowania do konkretnej sytuacji. W związku z formalizmem weksli, każde słowo w wekslu (lub jego brak) ma znaczenie. Z tych powodów, w celu uniknięcia rozczarowania związanego z nieskutecznością weksla, dokument przed jego podpisaniem powinien zostać oceniony przez profesjonalistę.

Po wydaniu nakazu zapłaty, w terminie 2 tygodni od jego doręczenia, dłużnik może wnieść zarzuty, wskazując np. na niewłaściwe wypełnienie weksla, wcześniejszą zapłatę należności czy potrącenie z inną wiarygodnością wynikającą z weksla. Niezależnie od wniesienia zarzutów, nakaz zapłaty staje się natychmiast wykonalny po 2 tygodniach od jego doręczenia, bez potrzeby dodatkowego nadawania klauzuli wykonalności. Oznacza to, że po upływie powyższego terminu, z nakazem zapłaty wydanym na podstawie weksla możemy udać się prosto do komornika, niezależnie od tego, czy dłużnik wniósł zarzuty do nakazu zapłaty, czy nie. Wykonanie nakazu zapłaty, w tym egzekucja komornicza, może zostać wstrzymane przez sąd, ale tylko na wyraźny wniosek dłużnika.

Z powyższych informacji wynika wyraźnie, że weksel może być „biczem” przedsiębiorcy na niepłacących dłużników. Co więcej, wystawianie weksli nie zostało zarezerwowane tylko dla profesjonalnych instytucji finansowych, co oznacza, że wekslem można zabezpieczyć transakcje każdego przedsiębiorcy, a nawet rodzinną pożyczkę.

Co jednak się dzieje w sytuacji, gdy to my wystawiliśmy i wydaliśmy weksel? Czy możemy się skutecznie bronić przed roszczeniem wynikającym z weksla?

Obrona przed nakazem zapłaty z weksla

Obrona przed nakazem zapłaty z weksla jest trudna – w postępowaniu nakazowym z weksla obowiązują krótkie terminy na wniesienie odpowiednich zarzutów oraz rygory wymagające podniesienia wszystkich twierdzeń i dowodów już w pierwszym piśmie skierowanym do sądu. Ponadto, ciężar udowodnienia, że pomiędzy stronami była zawarta umowa, a posiadacz weksla – wierzyciel – ją naruszył, ciąży na pozwanym dłużniku.

Jako dłużnik możemy podnieść zarzuty dotyczące treści weksla – np. zarzut, że weksel nie został prawidłowo wypełniony, że brakuje mu pewnych elementów, że roszczenie z weksla jest przedawnione, że podpis na wekslu został sfałszowany, jak również zarzuty osobiste przysługujące dłużnikowi – np. że świadczenie, które zabezpieczał weksel zostało spełnione lub umorzono, że doszło do potrącenia należności, że dłużnik nie miał zdolności do czynności prawnych, lub że z umowy pomiędzy stronami wynika, że świadczenie jest nienależne. Lista możliwych zarzutów jest dość obszerna.

Podniesienie zarzutów jest trudniejsze, jeżeli weksel został sprzedany („indosowany”). Wtedy, co do zasady, możemy podnieść tylko zarzuty związane z treścią weksla. Weksel staje się rzeczywiście oderwany od umowy, przy której został wystawiony, gdyż dłużnik nie może powołać się na umowę wobec posiadacza, który zakupił weksel („indosariusza”). W takiej sytuacji jedynie wady formalne weksla mogą ochronić dłużnika od egzekucji.

Krótkie terminy, ostre rygory i konieczność dobrania odpowiednich zarzutów prowadzą do prostego wniosku - w przypadku otrzymania nakazu zapłaty wydanego na podstawie weksla powinniśmy natychmiast zwrócić się do profesjonalnego pełnomocnika, zaznajomionego z problemami prawa wekslowego. Spóźniona reakcja może oznaczać interwencję komornika i straty finansowe. I jeszcze jedno, nie mylmy pojęć – poręczenie wekslowe to nie to samo, co poręczenie zwykłe (na przykład).

Piotr Brych

AKTUALNOŚCI

Bezasadnie wypełniony weksel kwotą 50 mln zł

Po 4 latach procesu, Sąd Apelacyjny w Krakowie zakończył postępowanie, w którym wystawca weksla in blanco domagał się zapłaty 50 mln zł i tą kwotą wypełnił weksel. Oba sądy – Sąd Okręgowy i Apelacyjny zgodnie uznały, że nie było podstaw do wypełnienia weksla.

Weksel został wystawiony w celu zabezpieczenia „dobrego wykonania” umowy o współpracę, która miała trwać 20 lat i dotyczyła sprzedaży technologii poza granice Polski. Inny weksel, możliwy do wypełnienia kwotą do 20 mln EUR, zabezpieczał wykonanie umowy szczegółowej. Po niespełna dwóch miesiącach od zawarcia umowy powód uznał, że pozwana nie wykonała umowy o współpracę i wypełnił dwa weksle: kwotą 50 mln zł i kolejny weksel kwotą 20 mln euro.

W tej sytuacji należało zarzucić, że weksel złożony w sądzie został wypełniony niezgodnie z treścią umowy o wypełnienie weksla. Dla rozstrzygnięcia sprawy kluczowe znaczenie ma interpretacja deklaracji wekslowej, związanych z nią umów, umownych obowiązków dotyczących stron i ocena, czy pozwana wykonywała umowę zgodnie z jej treścią, a w konsekwencji, czy umowy i deklaracja wekslowa pozwalały na wypełnienie weksla – już po dwóch miesiącach.

Wyrok jest prawomocny a roszczenia wystawcy weksla zostały słusznie oddalone.

Newsletter jest dostarczany bezpłatnie przede wszystkim Klientom kancelarii Mikulski & Wspólnicy. Treść biuletynu opracowana jest przez prawników kancelarii i nie jest formą doradztwa prawnego.